

א [מיי' פ"ו מהל' ק"פ
הלכה ו]:
י ב מיי' פ"ה מהלכות
ק"פ הלכה ט:

תורה אור השלם
1. דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ בִּי יִהְיֶה
טָמֵא לִנְפֹשׁ אוֹ בְּדֶרֶךְ
רָחֹק לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם
וְעָשָׂה פֶסַח לִי:

במדבר ט י
2. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא
טָהוֹר וּבִדְרֹךְ לֹא הָיָה
וַיְחַדֵּל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח
וַיִּכְרְתֶה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מֵעַמִּיךָ בִּי קָרְבֵּן יִי לֹא
הִקְרִיב בַּמִּעֲדוֹ חֲטָאוֹ
יֵשׁ אִישׁ הַהוּא:

במדבר ט יג
3. וּכְמוֹ הַשָּׁחַר עָלָה
וַיֵּאֲרִצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט
לֵאמֹר קוּם קַח אֶת
אֲשֶׁתְּךָ וְאֶת שְׁתֵּי בְנֶיךָ
הַנִּמְצָאִים פֶּן תִּסָּפֵה בְּעוֹן
הָעִיר: בְּרֹאשִׁית יט טו
4. אַעֲלֶה עַל בְּמִתִּי עֵב
אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן:
יִשְׁעִיהוּ יד יד

רבינו חננאל (המשך)

מזהני החמה עד ביאתה,
חלקי מששה חלקים, כי
שששים חלקים חלקם
שתתם חמשה, והוא
החלק החמה בעיני
הרועין. וכן ישתיה ביה
גמרא כי העולם כולו ששה
אלפים, ספרים אלו
כענין של ריקת שמהלכת
בו החמה מעלות השחר
עד שתנח חמה אלפא
פסית, שתנח שמהלכת
על שול, וכן בערב
משתשקע החמה עד שהחיה
המכובדים. וכן עד החיות
מכובדים. שבאמן הזה
דברים
מדברים,
המחשין, לא אמרנו
לה, אלא אנא מדרין דברי
בדביתך ותקנא. לא לחוש
לדברי רבנן. ואותה
ריקת חמה דנתיב עיניו של
ר' יהודה אומר ממה מאלך
אמא יוניני בני עשר
האמא יוניני דנתיב עיניו של

[illegible]

יולין בשחר וחמשה מילין
עובי הרקיע כמה הוא, יש
עובי הרקיע אחד מעשרה
סר עד הנץ החמה ארבעה
ססה על ארבע מאות פרסה
שיבתו בת קול לאותו רשע

לָרֵב יְהוּדָה אֵל קִשְׁיָא טַמָּא שְׂרָן רַחֲמָנָא דְחַיִּיתָּ. וְאִם הוּאִיל
וּסְבַר בִּז יְהוּדָה אִין שׁוּטְטִין וּטְמָא דְקִרָא הֵייוּ טַמָּא שְׂרָן
אֲמַאי לֹא יִלְף דֶּרֶךְ רַחוּקָא מִטְמָא דְהִיבָא דְלֹא יוּכַל לִיכְנֹם בְּשַׁעַת
שְׁחִיטָא לֹא יִשְׁחָטוּ עֲלֵיוּ כִי הֵיכִי מִטְמָא עַל טַמָּא שְׂרָן דִּיא רֵב
מִדְּמֵי וְהָיוּ עֲלֵיוּ (א) אֲפֻדְיָא וְיִזְלִי דְקִרָא

טמא שרץ רחמנא
זו כי יהיה טמא לנפש
שביעי שלו להיות
אמר רחמנא לירחי
לחוץ למודיעים ויכול
זו יכול יהא חייב ת"ל
יהיה בדרך היה עומד
אין יכול ליכנס מפני
ת אותו יכול לא יהא
והרי לא היה בדרך:
פי פרסי הוי עלמא
א פרסי חדא גמרא
הא דאמר רבה בר
ה מהלך אדם בינוני
ית השחר ועד הנץ
עת החמה עד צאת
ממצא עוביו של רקיע
יבי רבי יהודה אומר
שרה ביום תדע כמה
יום עשר פרסאות

החממה ארבעת מילין
את הכוכבים ארבעת
רקיע אחד מעשרה
בתא דעולא תיובתא
ויוחנן אמר לך אנא
נן הוא דקא טעו דקא
לימא תיהוי תיובתא
שאני ת"ש^א מצרים
ה על ארבע מאות
שים בכוש וכוש אחד
אחד משישים בגן וגן
וועדן אחד משישים
ם כולו ככיסוי קדירה
מע דתנא דבי אליהו
ישוב כולו תחת כוכב

כל הישוב בולו תחת כוכב אחד
עומד. הך פליגא האה דאמר
צעלמא כל העולם כולו שלש ימים
שלש מדברות שלש ישוב דא"כ^א לא
היה להיות דרקיע אלא שלשה כוכבים^ב
ואפילו אם נאמר דליין ים אוקיינוס
בכל שלש ימים^ה וקיימי כל הכוכבים
כנגד ים אוקיינוס מ"מ פליג אדלאמר^ו
לקמן מן הארץ עד לרקיע ה' מאות
שנה וזמס' תמיד (דף נב.) משמע
דממורח למערב כמו מן השמים לארץ
ואי כל הישוב תחת כוכב א' עומד
א"כ אורך העולם כמה אלפים שנה
שהרי אין מספר לכוכבים וגם
חשבון של ה' מאות שנה פליג
אחשבוני דכוש אחד מס' צעולם^ז :
מעולם

אדם נותן עינו בכוכב אחד הולך למזרח עומד כנגדו
עומד כנגדו מכלל דכל הישוב כולו תחת כוכב אחד
גלה בצפון ועקרב בדרום וכל הישוב כולו אינו יושב
מכל הישוב כולו אינו הוה אלא שעה אחת ביום שאין
ז שעה אחת ביום תדע שבחמש חמה במזרח וכשבע
חצי שבע חמה עומדת בראש כל אדם תיובתא ת"ש
זי מה תשובה השיבתו בת קול לאותו רשע בשעה
עב אדמה לעליון יצתה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע
בן

עבר חמשה מילין והתם צהדיא מפרש קרא מעלות השחר עד השמש יאל על הארץ: וכו' **היו אחד מששים עינולם**. אלמא **היו עינולם**. של בני אדם: **התם כוכב אחד עומד**. וכמה ורואין אנו שהיוצב יותר מאלף פרסה הרי כמה כוכבים צברקיע ואלה שנק' כוכבים הרי כאן ששת אלפים פרסי לעומא וכ"ש שיש להם לקן שנים הרבה יראה אל אותם מקום שהיה רואהם כשהיה יורואה על ראשו כשהוא למזרח לא היה רואהו על ראשו אלא מן העשים כעגלה והוא מול שור: **צין עגלה לעקרב**. ולא שמחזיק אלא ישוב צין שמים עומד שהרי כל אדם רואה בצפון עגלה ציוס חזי שש וחצי שבע חמה עומדת צראש כל אדם רואה יישוב: **תיובתא**. דרבא דקמי' דמדברות וימים ונהרות מחזיקות אלם עולם לכמה אלפים תיובתא דרבא: **לאותו רשע**. נצודנר:

[illegible]

וּלְרֵי יְהוּדָה לֹא קָשָׁיָה. דְּקָשְׁבָר טוֹמָא לִנְפֶשׁ סָתְמָא כְּחֵיב וּפְלִי
שְׂבִיעִי שְׁלוֹ בְּזַמְשַׁמַּע כְּדֹאקוּיִמְנָא בְּאִדָּךְ פִּירְקִין (דף 5:) דְּסָבֵר לֵה כְּמֵאָן
לְאָמַר טוֹמָא מִתּ מִזְּהָה הִיּוּ שְׁחַל שְׂבִיעִי שְׁלָהָן בְּעֶרְבַּ הַפֶּסַח: כְּסוּפִים
וּבְפֶרְדִּים. בְּמִרְוָה: יֻכּוֹל יֵהָ חֵיב. כְּרַת אִם לֹא הִגִּיעַ לְעוֹרָה

בשעת שחיטה: והלא היה. לחן
למודיעין דרך רחוקה הוא: מפני
גמלים וקרונות. והוא היה מביא
בזיו ובני ביתו ⁽¹⁾ עליהן: חיוב שאין
לה אונס שיש לו להשטט ולפלי יחיד
ולששטות: שיתא אלפי פנים הוה
עלמא. היקף הילוך החמה במוך
החלל ממזרח למערב: וסוממא
רדקיעא. עוביו של רקיע: הדא
גמרא. שיתא אלפי פרסי דעלמא
גמיר הוה מרביה והא דאלפא פרסי
סוממא דרקיע הוה סבר לה מדעת²
מהאי רבא דקרא אלפי פרסי דגמרא:
עוביו של רקיע אחד משש ציזים.

מהלכה ועד שקיעתה שהרי אדם מהלך שלשים מיילין מהלכה ועד שקיעתה וצומח מהלך שלשים מיילין לאדם היא מהלכת את כל העולם שהוא ששת אלפים פרסי וכדי מהלך חמשה מיילין הוי אחד משהה בשלשים מיילין אלמא קומכא דרקיעא אלפא פרסי שצב מהלך חמשה מייל לאדם החמה מהלכת אלף פרסאות. וי"מ שימא אלפי פרסי היינו לאורח או לרוחב ולא נהירא לן כלל שהרי אין החמה מהלכת לאורכו של עולם אלא מקיפתו: פ"ט ר"י אומר כו' אחד מ' ביום. ר"י קא חשיב כלוליה יומא שלשים ביום. ועד אלף הריבואה

לימא תיהו תיובתא
ביממא הוא דאמרי ור
חשבן דקדמא וחשוב
דרכי חנינא לא ³ יריא
ה' ארבע מאות פו
פרסה ומצרים אחד מ
מששים בעולם ועול
אחד מששים בעדן
בגיהנם נמצא כל הע
לגיהנם תיובתא תא
רבי נתן אומר ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾ כל
אחד יושב תדע שחר
לארבע רוחות העולם

היום מענות היום עד נחת הכוכבים
עשרה פרסאות ולא פירשתי כמה
קודם הנך החמה ואחר שקיעתה
ורבנן עולא ורבא שפירשו הדבר טעו
בקדמא וחשובא שרוב בני אדם מהלכין
חמשה מילין קודם הנך החמה ע"י
שמשימיין קודם עלות השחר וכן אחר
שקיעתה על ידי שמחשיין ליכנס
אחר נחת הכוכבים: פיוצתא דרבי חנינא. דאמר מסדוס ועד
הנך החמה דלתיב (בדלית טו) וכמו השחר עולה וגו' וכתב (י)
עולם טפי משיחא אלפי פרסי: יסויו קדירה. דבר מועט:
כוכבים ים ברקיע לאין מספר וכיון דכוכב אחד מחזיק את כל היס
ישוב אחד לכל כוכב בימים ונזהרות ומדברות ואילו אין ברקיע
כוכבים יותר מו' אלפים כוכב לכל פרסה: הולך למזרח. לסוף ה
עומד במערב ואילו לא היה מחזיק כל הישוב כשהוא עומד במערב
הלך באלכסון כפי מה שעבר ונמשך מתחתיו: עגלה. אותן כוכבים
כל אורן שביניהם שרי כמה כוכבים ים ביניהם וכל אחד כדי י
ובדרומו עקרב: ובעל החמה מהלכת החמה אלא שעה א
החמה על ראשו והיינו אותה שעה שהחמה מהלכת ברקיע נגד
אחד עשר שיעורי ישוב וקא חזינו דישוב גדול מאד וממלא

ת"ת (פרסאות) [מיל]. נמצאת עובי ש נאקיע אחד משה ביום. ופדש רבינו שמואל בביתא תגלס קבוע והמולות חוזרין, ותניא בדעבין למימר קמן כי החמה מהלכת בילה למעלה מן השמש, ושבעת חלקין שזורחת ממנו לאלתר עלה עמוד השחר ותחמה מהלכת בעוביו ש רקיע, לצד הנראה לבני אדם, כי מנצת על הארץ ומהלכת ביום ארץ ממזרח למערב. וכן בשקיעת היום עובי הרקיע כולו מיל ותכביבים נאקיע. כיון שראה רבה כי המלך החמה ביום כלו מן השמש ופרסאות, וככלים מן שמהלכת החמה בעובי ש רקיע בבקר ובערב, מנצת עבוי ש על שער קדוה שבתא (פרסה) [מיל]. ובעבוי ש רקיע חמשה מיל שות פני מרחק חמה המלך

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל השבוע כולו. נ"ב
עיין צפ' ע"פ בדק קיח
במ"ש התוס' צד"ה מן
שמים: (ב) תוס' ד"ה לר'
יהודה וכו' מדמי לכו לעיל.
נ"ב ראש דף כג וע"ש
במספוט:

מוסף רש"י

כמה מהלך אדם
 ביוניז ויוזם
 פרסאות ארבעים
 מילין (עליו צא)
 השחר ועד הין החמה
 ה' מילין. קן שזית
 החמה ללאת צניזיו על
 רקיע, וכנגדה שזה
 צשקעמה לינאם, דמינו
 משקעמה ועד זאת
 הסוכים (שם). כביסוי
 קדירה. קטן כנגד
 הקדס (תחתיו י). עגלה
 בצפון ועקביו בדורום.
 מולת הן (שיבויו וי).
 בראש כל אדם מלאת
 הקיע (ברכות יז).

מוסף תוספות
א. גמור. מוס' שאנך.
אחר שנכנסה חמה
בביתו הרקיע. מוס' שמה
לם. ד"ה מלי. דרגיל ר"ת
לפרש שפשיעה דווקא
משמע תחילת שפשיעה,
אבל משתשקע שמע
סוף שפשיעה. מוס' ונחם
נו. ד"ה מנין. א. (ו)לדברי
ר. נתן. מוס' שאנך
ד. ד[ה]יכ קיימא דא הני
כוכבים דרגאן ברקיע.
מוס' מגיד נ"ה. ד"ה מוסף.
ה. ד[ים] אוקיינוס אין לו
שיעור כדאמ' במדרש.
מוס' שאנך.

רבינו חננאל
ת"ר היה חזן למודעת
ויכול ליכנס בסוסים
והקריעם לזל כנסנו, וכל
החייב, ת"ל ובדרך לא
היה והלא היה בדרך.
כיצוד בו היה לפנים
למודעת ואין יכול ליכנס
מפני הגזלים והקדורות
שבעקבותיהם, יכול, אלא
שפור. וכל בדרך לא היה,
וזה לא היה בדרך חזקה.
אשר אבה שיתן אלפי פרסי
חיה עלמא וסוכמא דריקע
אלפא פרסי. אז [דאמר]
אשר שיתן אלפי פרסי חיה
אלפא גמרא, ודיקע מדבר
י ויחנן דאמר כמה מאלף
אדם ביום שער פרסאות,
אשר בלעו מלכות מהם
חמשה בדין מעלות
המשחק עד ענין החמה והזן
המשחק צאת הכוכבים,
והנמצא דעת החמה כיום
הנמצא מלך החמה כיום

כולו מן המזרח למערב של
שלו כי הרקיע עשוי ככובא
הרקיע מן המערב למזרח,
וכשתגיע לסוף עביו של רק
מהלכת בעביו של רקיע וכי
המזרח למערב לדברי ר' יו
רקיע כפי הלכו מקצה הרק